

Kiezen voor wat écht telt!

Inleiding

ChristenUnie, partij in de samenleving

De fractie van de ChristenUnie in Neder-Betuwe zet zich in als onderdeel van een beweging van maatschappelijk betrokken christenen. Samen met andere christelijke organisaties en kerken willen we een zoutend zout zijn.

Centraal in ons verkiezingsprogramma staat niet de overheid maar de samenleving. Wij hebben een samenleving voor ogen die (godsdienst)vrijheid en ruimte biedt. Waar mensen, verenigingen en organisaties samen hun verantwoordelijkheid nemen om elkaar en onze gemeente verder te helpen. Om voor elkaar te zorgen. Om op te komen voor wat kwetsbaar is. Iedereen mag daarin ook zijn eigen ruimte en vrijheid nemen om maatschappelijke initiatieven te ontplooien. Iedereen moet kunnen meedoen vanuit de kracht en talenten die hem of haar geschonken zijn. Sterke gezinnen en families zijn de belangrijkste bouwstenen van een zorgzame samenleving en verdienen daarom onze voortdurende aandacht. Een gezonde samenleving neemt ook verantwoordelijkheid voor de schepping die aan haar is toevertrouwd.

Wij willen bouwen aan een gemeente waarin aandacht is voor wat echt telt: Wij investeren in zorg voor elkaar, in een overheid die bondgenoot is van de inwoners van Neder-Betuwe, in een duurzame economie en in keuzes die goed zijn voor Gods schepping.

De ChristenUnie kiest voor wat écht telt:

- + Zorg voor elkaar
- + Een economie waarin mensen centraal staan
- + Kiezen voor de schepping

In de afgelopen 4 jaar mochten we in onze gemeente Neder-Betuwe, samen met andere partijen onze bijdrage leveren aan het goed functionerende gemeente.

Een grote uitdaging die we alleen aankunnen als we in verbondenheid met elkaar en onze God de toekomst in gaan.

De kern van onze identiteit is en blijft ons geloof in de Bijbelse boodschap over God, mens en schepping. Als volgelingen van Jezus Christus willen we daar in en buiten de Raadszaal van Neder-Betuwe handen en voeten aan geven. Wij zijn een unie van christenen met een mooie boodschap en een hart vol geloof, hoop en liefde voor deze wereld. Wij willen vanuit dat hart spreken en keuzes maken. En wij willen anderen uitdagen daarin mee te doen.

Namens de Fractie van de ChristenUnie
In Neder-Betuwe

Kees van Hattum
Fractievoorzitter en Raadslid

Een samenleving met toekomst

Nog steeds voelen we de gevolgen van de coronacrisis. Veel inwoners ervaren nog dagelijks de fysieke impact van COVID-19. Economisch zijn er grote klappen gevallen en de maatregelen hebben bij jong en oud sociale en psychologische sporen achtergelaten. De tegenstellingen tussen gevaccineerde en niet-gevaccineerde is toegenomen. We konden elkaar minder makkelijk ontmoeten en elkaars mening nuanceren. Mensen voelen zich niet begrepen, niet gezien en soms zelfs helemaal klemgezet.

De fractie van de ChristenUnie in Neder-Betuwe is zich van deze dingen bewust. We zien dat de manier waarop we met elkaar de samenleving vorm geven ter discussie staat. Hoewel we op het landelijk beleid niet veel invloed hebben zien we gelukkig ook dat als het erop aankomt we in Neder-Betuwe oog voor elkaar hebben. Dat we in staat zijn om elkaar op creatieve manieren te vinden en elkaar te helpen.

Wij zijn ervan overtuigd dat het meer dan ooit belangrijk is om te geloven in en te werken aan een gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'.

Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in.

Ondanks financiële uitdagingen presenteren we ons verkiezingsprogramma vol plannen voor Neder-Betuwe die laten zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin aandacht is voor wat écht telt: Wij investeren in zorg voor elkaar, in een overheid die bondgenoot is van de inwoners van Neder-Betuwe, in een duurzame economie en in keuzes die goed zijn voor Gods schepping.

Zet je in voor de bloei van de stad waarin je woont, want de bloei van de stad is ook jullie bloei. (Jeremia 29:7)

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn voor Neder-Betuwe.

Wij willen in dit verkiezingsprogramma laten zien dat we geloof een stem willen geven. Dat we bereid zijn verantwoordelijkheid te willen nemen en samen met U te werken aan een betere samenleving. Wij beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens de ChristenUnie wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren.

Van christenen voor alle mensen

De ChristenUnie is een partij *van christenen voor alle mensen*. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor onze gemeente.

Doe met ons mee!

Inhoudsopgave

Inleiding	1
<i>Een samenleving met toekomst</i>	<i>3</i>
<i>Van christenen voor alle mensen</i>	<i>3</i>
Inhoudsopgave.....	4
Hoofdstuk 1 - Bestuur en dienstverlening	6
1.1 <i>Vertrouwen.....</i>	<i>6</i>
1.2 <i>Communicatie</i>	<i>8</i>
1.3 <i>Gemeentelijke samenwerking</i>	<i>9</i>
Hoofdstuk 2 – Openbare orde en Veiligheid	10
2.1 <i>Een veilige samenleving</i>	<i>10</i>
2.2 <i>Drugs en drank</i>	<i>11</i>
2.3 <i>Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld</i>	<i>11</i>
2.4 <i>Brandweer</i>	<i>11</i>
2.5 <i>Openbare Orde</i>	<i>11</i>
Hoofdstuk 3 - Een leefbare en duurzame leefomgeving	12
3.1 <i>Openbare Ruimte</i>	<i>12</i>
3.2 <i>Betaalbare en klimaatvriendelijke energie en warmte</i>	<i>13</i>
3.3 <i>Klimaatadaptatie en Natuurbeleid.....</i>	<i>14</i>
3.4 <i>Wonen</i>	<i>15</i>
Hoofdstuk 4 - Economie	17
4.1 <i>Goed ondernemersklimaat.....</i>	<i>17</i>
4.2 <i>Duurzame bedrijven en duurzame bedrijventerreinen</i>	<i>19</i>
4.3 <i>Recreatie en toerisme.....</i>	<i>20</i>
4.4 <i>Winkelgebieden.....</i>	<i>20</i>
4.5 <i>Gezonde Agrarische sector</i>	<i>20</i>
4.6 <i>Transport, Logistiek en wegen</i>	<i>20</i>
Hoofdstuk 5 - Sociaal Domein	22
5.1 <i>Zorg</i>	<i>22</i>
5.2 <i>Gezin en jeugd.....</i>	<i>25</i>

5.3 Meedoen op de arbeidsmarkt	26
Hoofdstuk 6 - Onderwijs, Sport en Welzijn	28
6.1 Onderwijs	28
6.2 Sport	29
6.3 Kunst en cultuur	30
Hoofdstuk 7 - Financiën.....	31
7.1 Financiën	31

Hoofdstuk 1 - Bestuur en dienstverlening

Wat telt écht voor de ChristenUnie?

Onze gemeente Neder-Betuwe vormt pas een echte samenleving als mensen elkaar zien en helpen, verbinding zoeken en over verschillen praten. Dat is het principe waarop onze democratische rechtstaat is gebouwd. We kunnen alleen vredig samenleven als we – ondanks alle verschillen – onze basiswaarden op handen én in onze harten dragen.

Bij de ChristenUnie staat de samenleving centraal. Een samenleving die het werk is van inwoners en maatschappelijke verbanden samen.

Onze gemeente heeft vooral als taak de samenleving te versterken en staat daarom naast mensen. Om te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid maar ook om mee te denken, te stimuleren en te ondersteunen waar dat nodig is. De menselijk maat, dát past bij de ChristenUnie, dát past bij Neder-Betuwe.

Dit vraagt om maatwerk: de een heeft ondersteuning sneller nodig dan de ander. En voor mensen die het echt niet zelf of samen met anderen kunnen, biedt de overheid een vangnet. Inwoners moeten een beroep kunnen doen op de overheid als hun vrijheid, gezondheid, veiligheid of bestaanszekerheid in het geding is. Om die reden is het goed dat de overheid ook grenzen aangeeft, handhaaft, normeert en kadert.

De gemeente neemt de verantwoordelijkheid van de maatschappelijke verbanden in Neder-Betuwe niet over. Maar zij beschermt wel hun ruimte om hun verantwoordelijkheid te kunnen nemen en ondersteunt hen daarbij.

1.1 Vertrouwen

Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur en sterk moreel en integer leiderschap de basis vormen voor een bloeiende samenleving. Net zo belangrijk is een samenleving die zich realiseert dat een overheid niet alles kan oplossen en zelf ook verantwoordelijkheid neemt.

De ChristenUnie zet in haar werk in de gemeenteraad in op luisteren en samenwerken. Het wel of niet deelnemen in een coalitie is daarbij niet doorslaggevend. Het innemen van standpunten in de raad wordt primair bepaald door de uitgangspunten van de partij, die o.a. zijn vastgelegd in ons verkiezingsprogramma. De fractie wil als betrouwbaar en constructief bekend staan in Neder-Betuwe. Vrede en recht vinden we niet alleen in woorden maar ook in onze houding en in ons handelen. De ChristenUnie wil zich daarin laten leiden door wat de Heer van mensen vraagt: Niet anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God (Micha 6:8).

De ChristenUnie wil bijdragen aan het bouwen aan vertrouwen door:

- ⊕ Open, herkenbaar, integer en betrokken aanwezig te zijn in Neder-Betuwe
- ⊕ In te zetten op goede relaties met inwoners.
- ⊕ Eerlijk te zijn en geen beloftes te doen die niet zijn na te komen.
- ⊕ Er voor te zorgen dat politieke processen zoveel mogelijk in de openbaarheid plaatsvinden.
- ⊕ De bereikbaarheid en dienstverlening van onze gemeente hoge prioriteit te geven.

Discriminatie en racisme

Ook de lokale overheid heeft de roeping om recht te doen. Elke inwoner van Neder-Betuwe heeft recht op een rechtvaardige behandeling, onafhankelijk van gender, afkomst, handicap of andere

status. Discriminatie en racisme doen afbreuk aan die gelijkwaardigheid en vrijheid. Het bestrijden ervan kan niet door de politiek of de gemeente alleen. De hele samenleving speelt een rol.

- + Van etnisch profileren mag in Neder-Betuwe geen sprake zijn.
- + Het meldpunt anti-discriminatie in onze gemeente is goed vindbaar en bereikbaar. En met de signalen over ongelijke behandeling, discriminatie, racisme wordt aantoonbaar wat gedaan.
- + De gemeente besteedt, meer dan nu, aandacht aan racisme en discriminatie. Specifiek moet hierbij aandacht zijn voor jongeren.
- + Er is anti-discriminatie beleid geformuleerd

Privacy

Voor een goede vervulling van de wettelijke taken en verplichtingen heeft de gemeente de beschikking over veel gevoelige persoonsgegevens. Het koppelen van gegevens is nodig om snel de juiste zorg te kunnen leveren. Voor het vertrouwen in de overheid is het tegelijk van het grootste belang dat zorgvuldig met deze gegevens wordt omgegaan. Inwoners hebben daar recht op. Alle medewerkers van onze gemeente weten hoe ze met persoonsgegevens om moeten gaan.

Burgerparticipatie

De ChristenUnie wil dat inwoners in Neder-Betuwe zoveel mogelijk zelf verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en - samen met anderen en de overheid - de zorg voor de samenleving oppakken.

De gemeente moet op haar beurt dan wel open staan voor initiatieven van inwoners, maar ook voor initiatieven van instellingen, verenigingen, bedrijven en kerken. Vooral als die het algemeen belang op het oog hebben. Hierbij past een overheid die meedenkt, participeert, drempels verlaagt en faciliteert. De ChristenUnie stimuleert dat inwoners zichzelf organiseren in bijv. coöperaties en daarmee verantwoordelijkheden op zich nemen op het gebied van duurzaamheid, zorg, lokale economie of wijkbeheer. Meer verantwoordelijkheid van inwoners vraagt om minder regels van de gemeente, om minder administratieve lasten en minder bureaucratie. Kortom, om een college en raad die durven los te laten.

De ChristenUnie wil dat inwoners kunnen meedenken voorafgaande aan beleidsvorming in de raad. Inwonersinitiatieven willen we ruimhartig verwelkomen en inwonerparticipatie stimuleren wij omdat we ervan overtuigd zijn dat het goed is gebruik te maken van de kennis en ervaring van onze inwoners. Wel letten we erop dat de gemeenteraad vanaf het begin heel duidelijk is over het samenspel en de ruimte die er is voor participatie.

- + De ChristenUnie wil dat continue burgerparticipatie een vanzelfsprekende en grote plaats inneemt.
- + Doorontwikkeling van een Forum waarop inwoners hun mening kunnen geven over allerlei onderwerpen
- + Heldere procesafspraken bij burgerparticipatie.

Inwonerpeilingen, experimenten met nieuwe vormen van vertegenwoordiging en andere manieren om inwoners te betrekken bij de besluitvorming moeten aanvullend zijn op het mandaat dat via de verkiezingen door de inwoners is gegeven. Juist bij tegenstelling van belangen is het de gemeenteraad, die als hoeder van het algemeen belang, knopen doorhakt. Het lokaal bestuur blijft eindverantwoordelijk.

Betrekken van jongeren

Democratie is geen statisch begrip, maar een werkwoord. Daarom wil de ChristenUnie zich inzetten om inwoners en dus ook de jongeren in Neder-Betuwe te betrekken bij de lokale democratie. Wij vinden dat nodig omdat door samen te praten over de uitdagingen in onze gemeente.

- + De ChristenUnie gaat zich inzetten om de inspraak van jongeren uit onze gemeente te verbeteren. De beslissingen die wij nu nemen, gaan over hun toekomst.
- + De burgemeester van onze gemeente zal de 18-jarigen bij verkiezingen via een brief persoonlijk uitnodigen om voor de eerste keer hun stem uit te brengen.
- + Jongeren in Neder-Betuwe worden specifiek bij de 4-5 mei festiviteiten betrokken en ervoor uitgenodigd.
- + In Neder-Betuwe ondersteunen we actief de jongerenraad.
- + De gemeente zorgt er voor dat alle leerlingen uit de groepen 6-8 van de basisscholen uit de gemeente zicht krijgen op wat de gemeenteraad doet, door het organiseren van gastlessen over en door de gemeentepolitiek.
- + De gemeente krijgt een kinderburgemeester.

1.2 Communicatie

Voor veel mensen is de samenleving complex. Veel ouderen, allochtonen en laaggeletterden vinden het vaak ingewikkeld om op tijd de juiste informatie te vinden of om bij de overheid aan te kloppen voor hulp. De ChristenUnie wil dat de gemeente haar regels zo simpel mogelijk houdt.

- + De gemeente communiceert zo duidelijk en eenvoudig mogelijk met inwoners.
- + De ChristenUnie wil dat berichten over aanvragen en besluiten, zoals vergunningen, plannen en lokale regelgeving niet alleen digitaal zijn in te zien maar ook in "Het Gemeente Nieuws" worden gepubliceerd en verspreid.
- + In Neder-Betuwe kunnen inwoners, naast de digitale weg, altijd bij een fysiek loket met hun vragen bij de gemeente terecht.
- + De gemeente gebruikt eenvoudig Nederlands bij schriftelijke communicatie met inwoners.

Dorpen als lokale gemeenschap

De ChristenUnie waardeert dorpen ('kernen') en buurten als lokale gemeenschap en hecht aan het eigene en de vitaliteit van de lokale gemeenschap. De gemeente moet alle mogelijkheden benutten om bewoners van dorpen te betrekken bij zaken die hen raken.

De ChristenUnie wil de dorpen (wijken) een eigen verantwoordelijkheid geven. Eventueel ondersteund met eigen budgetten. De kracht van het dorp of wijk is daarbij uitgangspunt. Wijk- of buurtverenigingen kunnen worden gefaciliteerd om hun belangenvertegenwoordigende rol te kunnen vervullen.

- + Alle ruimte voor inwoners die verantwoordelijkheden op zich nemen (bijv. in coöperaties) op het gebied van duurzaamheid, energie, zorg, lokale economie of wijkbeheer.
- + Indieners van burgerinitiatieven worden niet van het kastje naar de muur gestuurd. De gemeentelijke organisatie hanteert hiervoor een eenvoudig systeem/loket waar b.v. ambassadeurs uit de wijk terecht kunnen.
- + Wijken krijgen meer eigen mogelijkheden om keuzes te maken die passen bij de wijk. Mogelijk ook met behulp van eigen budgetten.
- + Vroegtijdig open en eerlijk inwoners betrekken bij beleidskeuzes en/of grote ontwikkelingen.

1.3 Gemeentelijke samenwerking

De ChristenUnie wil minder bestuurlijke drukte. Bestuurlijke samenwerkingsverbanden zoals gemeenschappelijke regelingen (WGR) vragen een actieve en kritische houding. Extra belangrijk nu er steeds meer samenwerkingsverbanden ontstaan waarvoor er helemaal geen vastgestelde regels zijn (bijvoorbeeld RES).

Ook is belangrijk dat de gemeenteraad van Neder-Betuwe zicht en controle houdt op besluiten die een WGR of een ander samenwerkingsverband neemt.

- + Keuzes voor schaalvergroting (samenwerking met andere gemeenten in allerlei gradaties) worden gemaakt op basis van inhoud, kwaliteit, draagvlak, herkenbaarheid en meerwaarde voor de regionale kracht/uitstraling.
- + De ChristenUnie steunt initiatieven die kaderstelling en controle rondom samenwerkingsverbanden versterken.
- + De gemeenteraad maakt afspraken over hoe WGR-en en andere samenwerkingsverbanden vanuit de gemeenteraad worden gevoed en gecontroleerd.
- + Controle op de PDCA cyclus van gemeenschappelijke regelingen d.m.v. de Duisenberg methode.
- + Vertegenwoordiging van de raad d.m.v. toehoorders bij AB vergaderingen van belangrijke gemeenschappelijke regelingen.

Hoofdstuk 2 – Openbare orde en Veiligheid

Wat telt écht voor de ChristenUnie?

Als inwoner van Neder-Betuwe wilt u veilig kunnen leven. De overheid heeft de plicht om inwoners te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Maar de ChristenUnie vindt ook dat de vrijheden waar we in onze gemeente van mogen genieten, samengaan met verantwoordelijkheden.

Elk dorp of wijk heeft een eigen aanpak nodig en inwoners moeten betrokken zijn bij het opstellen daarvan. Juist inwoners, winkeliers, scholen, politie en woningcorporaties dragen bij aan goede dorpen en wijken. Jongeren moeten veilig naar school kunnen gaan en kinderen moeten ruimte hebben om te spelen, Ouderen moeten veilig en zonder zorg over straat kunnen, actief kunnen zijn en nog voluit van het leven kunnen genieten. Kortom, daar waar het op alle momenten van de dag voor iedereen veilig is om binnen en buiten te zijn.

Veiligheid gaat over meer dan alleen het beschermd worden tegen geweld. Een schoon en net dorp zorgt bij veel bewoners al voor een veel veiliger indruk dan wanneer een dorp, wijk of straat er verwaarloosd uitziet. De ChristenUnie wil zich er dan ook voor inzetten dat de openbare ruimte in Neder-Betuwe er netjes en verzorgd uitziet.

2.1 Een veilige samenleving

Ook bij de aanpak van veiligheidsproblemen toont de ChristenUnie haar hart voor de samenleving. De gemeente actualiseert jaarlijks het "Jaarplan Veiligheid". Betrokkenheid van inwoners en organisaties is van groot belang bij de analyse van veiligheidsproblemen en bij het stellen van prioriteiten bij de oplossing daarvan.

In een jaarplan staan doelen en verantwoordelijkheden van de organisaties die in de samenwerking een rol spelen bij veiligheid. De ChristenUnie wil dat het integraal veiligheidsplan zo tijdig door de raad wordt vastgesteld, dat de gemeenteraad invloed kan uitoefenen op het vaststellen van de prioriteiten voor de politie

Minstens één keer per jaar moet er overleg zijn tussen gemeenteraad, burgemeester, politie en openbaar ministerie waarin gesproken wordt over resultaten. Daarbij wordt ook verslag gedaan van de inzet van mensen en middelen, onderlinge samenwerking, aanrijdtijden e.d. van politie, brandweer en ambulances. De gemeenteraad moet een stevige vinger aan de pols houden bij beleid dat naar de veiligheidsregio's is verplaatst.

Inwoners worden, als oren en ogen van de politie, actief betrokken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Dit kan door de inzet van Burgernet en van internet, zoals WhatsApp-groepen in de verschillende kernen. Cameratoezicht op industrieterreinen is een prima middel.

De ChristenUnie stimuleert dat inwoners van Neder-Betuwe gemakkelijk melding kunnen maken van overlast en van crimineel gedrag, waarbij de politie contact legt met de melder over de resultaten. De mogelijkheid van het anoniem aangifte doen, biedt inwoners in sommige gevallen veiligheid, maar is nog onvoldoende bekend. De ChristenUnie vraagt om voorlichting over deze mogelijkheid.

De ChristenUnie hecht aan de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor inwoners in de wijk en zijn coördinerende taak naar andere agenten en de gemeente toe om problemen in de wijk concreet aan te pakken.

De situatie rond Oud en Nieuw is elk jaar weer een bron van zorg. Helaas komen vernielingen nog steeds voor en is de inzet van politie, brandweer en overige hulpdiensten weer extra nodig. De ChristenUnie is voor het afschaffen van vuurwerk, echter zolang dit landelijk niet geregeld is blijft het moeilijk daarop maatregelen te nemen.

- ⊕ Er wordt ingezet op extra beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagent
- ⊕ De burgemeester zorgt voor lage drempels voor het doen van (anoniem) aangifte en voor goede terugkoppeling door de politie.
- ⊕ De gemeente stimuleert inwoners deel te nemen aan Whats-App-groepen in het kader van de veiligheid in hun directe omgeving.
- ⊕ De hulpdiensten voldoen aan de normen voor de aanrijtijden.

2.2 Drugs en drank

Mensen zijn geschapen door God. Het kan niet de bedoeling zijn dat zij door drugs, drank, of verslaving zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijt raken.

Het dumpen van drugsafval levert enorme milieuschade op en gaat gepaard met illegaliteit en criminaliteit. De ChristenUnie wil dat de gemeente alert is op meldingen van drugshandel en overlast. De strijd tegen drankmisbruik voert de gemeente samen met scholen, ouders, kerken, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen.

De ChristenUnie is voor extra alertheid op de handhaving van leeftijdsgrenzen.

- ⊕ Voorlichting aan jongeren gericht op preventie wordt gestimuleerd

2.3 Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen mishandeling. Want de gevolgen van mishandeling zijn groot. Geweld in huiselijke kring komt vaker voor dan we denken. Niet alleen kinderen maar ook ouderen en (ex-)partners zijn dagelijks slachtoffer.

Veilig Thuis, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, moet laagdrempelig bereikbaar zijn en bekend en vindbaar zijn bij de inwoners van Neder-Betuwe. Voor slachtoffers van huiselijk geweld moet er passende, hulp en/of een veilige opvang zijn.

2.4 Brandweer

De taken die het brandweerkorps moeten vervullen worden steeds meer technisch en specialistischer. Een goed geschoolde brandweer is daarom erg belangrijk. Gelukkig is de bezetting in onze gemeente nog goed op orde. Belangrijk is dat vrijwilligers goed worden ondersteunt vanuit de professionele brandweerorganisatie. Nu de taken van de vrijwillige brandweer erg in discussie zijn, vanwege nieuwe Europese regels is het extra noodzakelijk dat we er op gefocust zijn dat de gemeenten hierdoor geen vrijwilligers gaat verliezen".

- ⊕ Jaarlijks is er aandacht voor de vrijwilligers binnen de brandweer in onze gemeente
- ⊕ De zorg voor het bemensen van de vrijwillige brandweer dient ook een gemeentelijke zorg te zijn.

2.5 Openbare Orde

De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid in de gemeente. De gemeenteraad ondersteunt in haar beleid de burgemeester in zijn/haar taak. Rampenbestrijding verdient grote aandacht van het bestuur, lokaal en regionaal. De infrastructuur in en om onze gemeente (Betuwelijn, A15, Waal, Rijn) en enkele grote risicovolle bedrijven eisen een actieve houding van alle verantwoordelijken

Hoofdstuk 3 - Een leefbare en duurzame leefomgeving

Wat telt écht voor de ChristenUnie?

Mensen zijn onderdeel van een prachtige schepping waarvan het bestaan in Gods handen ligt. We laden ons op in mooie landschappen en genieten van de wonderlijke schoonheid van bloemen, bomen, insecten en andere dieren.

Wij willen af van olie, aardgas en kolen en ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in de industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit wordt prioriteit. Auto's zonder uitstoot en energie neutrale huizen worden de norm. Grondstoffen willen wij niet verspillen, maar terugwinnen en hergebruiken. Wij kiezen voor de bescherming van waardevolle natuur en een verantwoorde omgang met ruimte en landschap in en om Neder-Betuwe. Voor deze plannen kunnen we niet zonder samenwerking met en enthousiasme van onze inwoners.

3.1 Openbare Ruimte

Een belangrijk deel van ons leven maken we gebruik van gemeentelijke voorzieningen. De straatverlichting werkt, de straat ligt er netjes bij, er zijn bosjes en grasvelden enz.

De openbare ruimte heeft invloed op onze gezondheid.

Ook Neder-Betuwe moet zich voorbereiden op klimaatverandering. Er komen meer hoosbuien en meer hittegolven. Juist bij de inrichting van de openbare ruimte moet je daar nu keuzes in maken, vindt de ChristenUnie. Tegelijk geeft dit weer meer kansen voor biodiversiteit.

Ook voor ons gevoel van veiligheid, de vrijheid om anderen te ontmoeten en contacten te leggen is een goede, sociaal veilige, openbare ruimte van levensbelang.

De ChristenUnie denkt dan ook aan groepen die minder makkelijk hun weg vinden, mensen met rollator, blindenstok, of kinderwagen, iedereen moet in onze gemeente zijn of haar weg kunnen vinden.

- + Bij het aanbesteden van onderhoud en aanleg van de openbare ruimte probeert de gemeente zoveel als mogelijk duurzame doelen na te streven.
- + In onze gemeente is er voldoende ruimte voor kinderen om te spelen, in speeltuinen, maar ook in bosjes om hutten te kunnen bouwen en in bomen te klimmen.
- + De openbare ruimte daagt uit tot spelen en bewegen, ook voor volwassenen.
- + De openbare ruimte geeft ruimte aan water en groen om klimaatverandering op te kunnen vangen.
- + De gemeente geeft ruimte aan inwoners om hun wijk of straat in eigen beheer te onderhouden.
- + Open landschappen behouden, versnippering voorkomen. Verrommeling, versnippering en opdringerige zichtlocaties langs wegen willen we tegengaan.

Omgevingswet

Per 1 januari 2022 komt een nieuwe wet: de Omgevingswet. Doel van deze wet is het eenvoudiger maken van regels en meer ruimte bieden voor participatie. De nieuwe wet moet bestaande wetten vervangen en zorgen voor een integrale én gebiedsgerichte benadering. De overgang naar de Omgevingswet is een enorme operatie die niet alleen het ruimtelijke domein aangaat maar ook het sociale- en gezondheidsdomein.

- + We pleiten voor een goede omgevingsvisie, bij voorkeur gemaakt in dialoog met de inwoners uit de verschillende dorpen. Vooral: laat de gemeente daarin een goed voorbeeld geven.

- ⊕ De ChristenUnie pleit duidelijke regels hoe de samenwerking met inwoners, ondernemers en andere organisaties vorm moet krijgen in de omgevingswet.
- ⊕ Belangrijk is ook een goed werkend DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet).
- ⊕ Bij de uitvoering van de Omgevingswet werkt de gemeente nauw samen met de Provincie en het Waterschap.

Groene Schoolpleinen

We stimuleren groene schoolpleinen. Kinderen vinden een groen schoolplein leuker, mooier en prettiger, zijn geconcentreerder, rustiger, bewegen meer, zijn meer in contact met de natuur en hebben een uitdagendere speelomgeving. Daarnaast draagt een groen schoolplein bij aan verminderen van wateroverlast, hittestress en is het goed voor de biodiversiteit.

- ⊕ Bij het maken van plannen uit het integraal Huisvestingsplan (IHP) rekening houden met groene schoolpleinen

Natuur

De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van het landschap, de plattelandscultuur en voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit. Natuur is kwetsbaar en kan niet voor zichzelf spreken. Er zijn dus regels nodig om de natuur te beschermen.

- ⊕ Bij de inrichting van de openbare ruimte in Neder-Betuwe wordt rekening gehouden met (historische) landschappelijke elementen.
- ⊕ Geen bezuiniging op natuur- en milieueducatie.
- ⊕ De ChristenUnie pleit voor een goede balans tussen het belang van duurzame energieopwekking en het belang van landschappelijke waarde.

3.2 Betaalbare en klimaatvriendelijke energie en warmte

De gemeente heeft de regie in deze lokale energietransitie en zorgt er ook voor dat het doel haalbaar en betaalbaar is en iedereen de overstap mee kan maken.

Energiecoöperaties en lokale initiatieven

Energiecoöperaties brengen de energietransitie dichterbij de burger en maken lokaal eigendom mogelijk. Daarom willen we dat het gemeentebestuur deze coöperaties voor vol aanziet en als het nodig is praktisch ondersteunt. Dit geldt ook voor projecten voor kleinere maatregelen thuis, zoals isolatie.

Regionale energiestrategie (RES)

De gemeente neemt volop deel aan het ontwikkelen van een regionale energiestrategie. Doel is om de CO2 uitstoot te verminderen.

De gemeenteraad wordt aangehaakt bij het formuleren van de doelstellingen. Ook inwoners moeten de kans krijgen hieraan hun bijdrage te leveren.

- ⊕ De gemeente betreft actief de organisaties en inwoners uit de omgeving bij het uitwerken van de RES plannen.

Afscheid nemen van aardgas

Bij nieuwbouw is aardgas-loos bouwen inmiddels de norm. De doelstelling is dat Nederland in 2050 geen aardgas meer gebruikt. Dit betekent nogal wat voor een eigenaar van een bestaande woning. De gemeente speelt hier lokaal op in door te zorgen voor passende plannen.

- ⊕ De inwoners van Neder-Betuwe moeten op 1 plek terecht kunnen bij de gemeente voor zowel technische als financiële arrangementen om hun woning aan te passen.

- ⊕ De ChristenUnie ziet de rol van de gemeente in het faciliteren van duurzaamheidsfondsen en duurzaamheidsleningen.
- ⊕ Het uitvoeringsplan om afscheid te nemen van aardgas wordt per wijk samen met de bewoners en gebouw eigenaren uit de wijk bepaald.
- ⊕ Voorkom energiearmoede: Waar aardgas wordt vervangen door duurzame warmte, investeren we direct in isolatie zodat de energierekening omlaag gaat.
- ⊕ Zon op dak en laadpalen in Bouwbesluit: Opwekking van zonne-energie op daken en in gevels is een uitstekende vorm van meervoudig ruimtegebruik. Door de groei van elektrische mobiliteit zal de vraag naar laadmogelijkheden toenemen. Daarom wordt geschiktheid van daken voor zonne-energie en het aanleggen van laadinfrastructuur verplicht in het Bouwbesluit utiliteitsbouw.

Zonne-en windenergie

De ChristenUnie vindt het belangrijk zorgvuldig met zonne-en windenergie projecten om te gaan. Daarom ook zijn we kritisch als het gaat om zonne-parken op het land. Landbouwgrond moet beschikbaar blijven voor de agrarische sector.

- ⊕ De gemeente zoekt ondersteunt en adviseert energiecoöperaties, zodat bewoners met elkaar kunnen investeren in zonne- en windenergie.
- ⊕ Daken en gevels in gemeente met zonnepanelen. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld, ook op het gebied van energiebesparing en zuinige verlichting.
- ⊕ Voor grootschalige zon- en windprogramma's hanteert de gemeente sociaal-maatschappelijke kaders (inspraak, participatie, welke gebieden eerst) met aandacht voor:
 - Actieve betrokkenheid van omwonenden, grondeigenaren en overige belanghebbenden
 - Minimaal 50% lokaal eigendom
 - Zorgvuldige integratie in het landschap (meervoudig ruimtegebruik)
- ⊕ Duurzaamheid pakt de gemeente integraal aan en wordt in ieder beleidsstuk waar het relevant is, meegenomen (duurzaamheidstoets).
- ⊕ Met woningcorporaties spreken we af dat alle sociale huurwoningen in 2030 energieneutraal (nul-op-de-meter) zijn, waarbij de woonlasten gelijk blijven.

Inzameling herbruikbare grondstoffen

De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger. In 2025 mag er nog 30 kilo restafval per persoon per jaar zijn. In afval zitten waardevolle grondstoffen die niet verloren mogen gaan. De ChristenUnie wil afval zien als grondstof. Als afval goed gescheiden wordt ingezameld bij de bron, kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik. De AVRI zamelt deze grondstoffen in.

- ⊕ In Neder-Betuwe kennen we geen afval meer, alleen maar grondstoffen.
- ⊕ Afval scheiden is de norm.
- ⊕ Het tegengaan van zwerfafval heeft aandacht.
- ⊕ De gemeente stimuleert ook scholen en maatschappelijke organisaties om afval te scheiden en faciliteert hen hierin zoveel mogelijk.
- ⊕ Bij aanbesteding neemt de gemeente op dat grondstoffen aan het eind van de levenscyclus eenvoudig te scheiden en herbruikbaar moeten zijn.
- ⊕ Hergebruik via kringloopwinkels en milieustraten wordt gepromoot.

3.3 Klimaatadaptatie en Natuurbeleid

Toekomstbestendig waterbeheer

'Leven met water' raakt ook Neder-Betuwe. Door versteende gebieden en de toename van extreme buien ontstaat steeds vaker overlast en schade. De extremen merken we ook in lange droge, hete

periodes. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeente een strategie ontwikkelt. Dit vraagt goede samenwerking met het waterschap.

- + Inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging. De gemeente werkt aan bewustwording op dit punt, bijvoorbeeld door een publiekscampagne.
- + Er wordt zoveel mogelijk ingezet op een aparte afvoer en gebruik van regenwater.
- + De uitvoering van het gemeentelijk rioleringsplan loopt geen vertraging op.
- + De gemeente stimuleert de aanleg van groene daken en geeft zelf het goede voorbeeld. Daarmee werken we in Neder-Betuwe aan meerdere doelstellingen tegelijk: waterberging, verkoeling, biodiversiteit en zonnepanelen leveren meer rendement.

3.4 Wonen

Ieder mens heeft ruimte nodig. Ruimte om te wonen, te werken en te recreëren. Maar de ruimte is beperkt, belangen botsen. Natuur, stikstof, woningnood, klimaat en economie, produceren en consumeren, de keuzes die de ChristenUnie maakt worden ingegeven door het beschermen van het natuurlijk evenwicht dat God in de schepping heeft gelegd. Duurzaam ruimtegebruik is het uitgangspunt.

Wonen gaat over zoveel meer dan stenen stapelen. Wonen gaat over samenleven, over samenhang, over gemeenschappen in een straat, buurt of wijk.

De ChristenUnie knokt voor de kansen van starters en jonge gezinnen, voor waardig wonen voor ouderen, voor betaalbaar en duurzaam wonen voor iedereen.

Beschikbare woningen

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk, dat is voor ons allemaal belangrijk. De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet vanzelfsprekend. Er zijn lange wachtlijsten voor sociale huurwoningen, duur betaalde woningen staan onder water en de behoefte aan betaalbare huurwoningen in de vrije sector is groot. De ChristenUnie wil dat de gemeente met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw.

- + Het woonbeleid in Neder-Betuwe moet gebaseerd zijn op de actuele vraag én op toekomstige ontwikkelingen. In de gemeentelijke woonvisie wordt daarom integraal naar de lokale woningmarkt gekeken en worden de noodzakelijke maatregelen beschreven.
- + Er wordt regionaal samengewerkt tussen gemeenten als het gaat om wachtlijstbeheer, nieuwbouw en huisvesting van arbeidsmigranten.
- + In Neder-Betuwe willen we bouwen voor elke doelgroep. Ouderen, jongeren, starters en zowel huur als koopwoningen.
- + Speciale aandacht voor levensloop bestendige woningen.
- + We verhogen de norm van 20% sociale nieuwbouw naar 30%, woningen voor kwetsbare doelgroepen en ouderen.
- + We maken afspraken met woningbouwvereniging, en ondernemers om arbeidsmigranten te kunnen huisvesten.
- + De ChristenUnie is voorstander om bij nieuwbouw gegadigden uit de eigen bevolking voor te laten gaan.
- + Onderzoek of, niet alleen bij nieuwbouw maar ook bij gewone verkoop van woningen de verplichte zelfbewoning mogelijk is (zodat huizen niet opgekocht worden door huisjesmelkers)
- + Neder-Betuwe zet zich in om starters ruimte te geven op de woningmarkt. Naast de startersleningen wordt er gezocht naar nieuwe instrumenten zoals bijvoorbeeld Duokoop (de koper koopt alleen de woning en niet de grond) en koopgarant (kopen met korting meestal via de woningstichting).

- ⊕ In Neder-Betuwe onderzoeken we de mogelijkheden voor 'duo-wonen': Jongeren en senioren delen een te grote (senioren)woning, zodat jongeren een woonstart kunnen maken en er tegelijk sprake is van een bepaalde mate van ondersteuning voor de oudere(n).
- ⊕ De gemeente besteedt in de prestatieafspraken met de woningcorporaties aandacht aan:
 - de beschikbaarheid van goede sociale huurwoningen,
 - de leefbaarheid in wijken en de sociale koopsector,
 - geen verkoop meer van de bestaande voorraad sociale huurwoningen,
 - aantal nieuw te bouwen woningen,
 - verduurzaming van bestaande woningen
 - duurzaamheid als norm bij nieuwbouw,
 - aantal te vestigen statushouders en andere doelgroepen zoals mensen vanuit de beschermde woonvorm naar zelfstandig wonen met ambulante begeleiding.
- ⊕ Nul-op-de-meter bij nieuwbouw. De ChristenUnie stimuleert de bouw van nul-op-de-meterwoningen bij nieuwbouw door woningcorporaties. Op deze manier versnellen we de verduurzaming van de woningbouwsector.
- ⊕ Voorkom energiearmoede. Wijken met slecht geïsoleerde huizen en bewoners met lage inkomens moeten niet achteraan, maar vooraan staan bij de energietransitie. Waar aardgas geleidelijk wordt vervangen door duurzame warmte, wordt ook geïnvesteerd in isolatie, zodat de energierekening echt omlaag gaat. Daardoor blijven de woonlasten bij verduurzaming gelijk (woonlastenneutraal) en worden woningen ook nog eens comfortabeler.

Hoofdstuk 4 - Economie

Wat telt écht voor de ChristenUnie?

Het economisch beleid van de gemeente Neder-Betuwe moet mede ten dienste staan van de opdracht aan de mens om als goede rentmeester de aarde op een verantwoorde wijze te beheren. Een sterke economie is belangrijk voor de welvaart in de gemeente. De ondernemers spelen hierin een belangrijke rol. De overheid kan geen economie 'maken', maar wel de ondernemers meer ruimte, minder regels en meer kansen bieden om te doen waar ze goed in zijn.

De ChristenUnie wil verder bouwen aan een dynamische gemeente, waar de economie groeit en bloeit. Ondernemers krijgen de ruimte om te ondernemen en te innoveren. We streven naar een goede balans tussen economische groei, milieu, mensen en het stimuleren van de ontwikkeling van een arbeidsmarkt die plek biedt aan iedereen. De gemeente moet blijven investeren in de goede relatie met werkgevers.

De ChristenUnie komt op voor de ondernemers. Het MKB is onmisbaar voor werkgelegenheid, de lokale economie, voor ontwikkeling van producten/diensten en voor de leefbaarheid. Samen met lokale en regionale ondernemers spelen we in op nieuwe technologische en maatschappelijke ontwikkelingen.

De ChristenUnie wil krachtig inzetten op de hoopvolle en noodzakelijke beweging die gaande is naar een groene, duurzame economie.

4.1 Goed ondernemersklimaat

Een economie is volgens de ChristenUnie pas gezond als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, als werken en vrije tijd in balans zijn, als groei groen is en grenzen kent. De Coronacrisis heeft laten zien hoe sterk bedrijven ook afhankelijk zijn van een goed functionerende overheid. Aan de andere kant mogen we van ondernemers en bedrijven vragen om ook dienstbaar te zijn aan de lokale samenleving.

De gemeente Neder-Betuwe speelt, samen met het bedrijfsleven en andere overheden, een belangrijke rol in de versterking van de lokale en regionale arbeidsmarkt en de (regionale) circulaire economie.

- + De gemeente stelt zich op als partner voor ondernemers.
- + De gemeente moet goede voorwaarden scheppen, en lokaal en regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap stimuleren.
- + Gemeentelijke inkoop doen we in Neder-Betuwe zoveel mogelijk lokaal of regionaal. (MKB vriendelijk aanbesteden)
- + De ChristenUnie is voor het bevorderen van innovatie in het MKB. Toekomstbestendige (familie) bedrijven moeten voortdurend door ontwikkelen. De gemeente ondersteunt daarin, bijvoorbeeld via (het stimuleren van onderlinge) kennisdeling/kenniskringen.
- + De communicatie met en samenwerking tussen het bedrijfsleven en de gemeente wordt gestimuleerd door het deelnemen aan de 2-jaarlijkse monitor 'De MKB-vriendelijkste gemeente 2022'.
- + De ChristenUnie wil dat de lokale overheid investeert in goede infrastructuur en goede bereikbaarheid (glasvezel).
- + De gemeente zet zich in voor goede samenwerking tussen de gemeente en de provincie en omliggende gemeenten als het gaat om het aantrekken van werkgelegenheid.
- + Sociale ondernemers krijgen een grotere kans bij aanbestedingen en overheidsinkoop; Bij alle aanbestedingen is social return een voorwaarde.
- + Voor ondernemers moet er één (digitaal) loket zijn waar men met alle (aan)vragen terecht kan (Ondernemersloket)

- ⊕ Bij de herinrichting of renovatie van de openbare ruimte betreft de gemeente ondernemers bij de planning en de werkzaamheden om draagvlak te creëren en de overlast te beperken.
- ⊕ De gemeente stimuleert bedrijven om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen.
- ⊕ Vanuit onze christelijke levensvisie is de zondag een rustdag. Economische ontwikkelingen mogen niet ten koste gaan van het behoud van de zondagsrust.

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is constant aan het veranderen. Naast vaste contracten bij bedrijven, beginnen steeds meer mensen voor zichzelf als ZZP-er.

Binnen de zorg, logistiek, en de bouw volgen de technologische ontwikkelingen elkaar snel op.

- ⊕ De gemeente stimuleert het bedrijfsleven om zich samen met het (beroeps)onderwijs actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op zowel de korte en middellange termijn.
- ⊕ De gemeente stimuleert vestigingsbeleid voor bedrijven waarvan de werkgelegenheid aansluit bij de plaatselijke behoefte/scholing.

De ChristenUnie ziet graag dat overheid, onderwijs en ondernemers samen optrekken om mensen aangehaakt te houden in deze ontwikkelingen. Er zijn positieve resultaten van mentorprojecten, JobHulpMaatjes, meester-gezel-constructies en coachingstrajecten, waarbij vrijwilligers werkzoekenden ondersteunen of waarbij ondernemers als een mentor startende ZZP-ers op weg helpen.

Voor mensen met een beperking moet het vanzelfsprekend zijn dat ook zij de mogelijkheid krijgen om hun talenten in te zetten, of dat nou betaald, of via vrijwilligerswerk is. De gemeente geeft hier zelf het goede voorbeeld in, en maakt bedrijven enthousiast hiervoor, ook door ze te ontzorgen.

Mensen met een beperking verdienen aandacht en begeleiding op de werkvloer door een coach of een collega die kennis heeft van de problemen die ze dagelijks ervaren. Dit zorgt voor meer begrip van collega's en meer werkplezier bij de werknemer

Re-integratietrajecten die de kansen op betaald werk aantoonbaar verhogen moeten juist worden gestimuleerd. De gemeente zoekt betrouwbare en 'vaste' partners zodat we duurzame plaatsingen realiseren.

De ChristenUnie vindt het belangrijk te benadrukken dat mensen meer zijn dan alleen hun verdienvermogen. Vrijwilligerswerk of op een andere manier participeren in de samenleving kan, zeker voor het welbevinden van iemand, heel waardevol zijn. Ook voor de maatschappij.

Met de Participatiewet is de rol van het SW bedrijf (Sociale Werkplaats) veranderd. Dit vraagt om zorgvuldigheid omdat de expertise niet verloren mag gaan. Tegelijk is de gemeente verplicht beschut werk te bieden. De ChristenUnie is voor een coöperatieve samenwerking tussen Sociale Werkplaats en werkgevers.

- ⊕ De gemeente zet in op meerjarige projecten en programma's van vrijwilligers waarbij kwetsbare doelgroepen meerjarig worden ingezet in het bedrijfsleven en/of maatschappelijk organisaties.
- ⊕ De gemeente zoekt in samenwerking met het bedrijfsleven naar kwalitatief goede en voldoende beschutte werkplekken en naar begeleiding vanuit de samenleving via vrijwilligers.
- ⊕ De ChristenUnie vindt dat de gemeente heel zorgvuldig moet zijn als het gaat om het vragen van een tegenprestatie. Het is belangrijk een tegenprestatie zoveel mogelijk aansluit bij de eigen kennis en talenten van mensen. De tegenprestatie mag niet ten koste gaan van regulier werk en ook mantelzorg geldt als tegenprestatie
- ⊕ De ChristenUnie wil dat er aparte aandacht is voor re-integratie van 55-plussers omdat deze groep aan andere aanpak vraagt.

- + De gemeente zet zich extra in om mensen met psychische klachten aan het (vrijwilligers)werk te krijgen.

Nieuwkomers en arbeidsmigranten

Voor nieuwkomers is het voor een goede integratie van belang dat zij snel aan de slag kunnen. Ook voor hen geldt: hoe eerder, hoe beter.

- + Vluchtelingen wordt maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen. Binnen de nieuwe inburgeringswet zijn hiervoor voldoende mogelijkheden.
- + De gemeente zorgt dat er een goede verbinding is tussen de nieuwe inburgeringswet en de ondersteuning bij en bemiddeling naar werk.

Ook in onze gemeente werken en wonen arbeidsmigranten. Zij zijn voor onze lokale economie belangrijk maar vormen een kwetsbare doelgroep. Regelmatig hebben zij te maken met uitbuiting, mensenhandel, slechte woonomstandigheden en door de taalbarrière is het moeilijk deel uit te maken van onze Neder-Betuwe samenleving. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat arbeidsmigranten die langer dan vier maanden in Nederland verblijven, zich inschrijven in het BRP. Hiermee krijgen zij dezelfde rechten (zorg!) en plichten als elke Nederlander. In Neder-Betuwe spreken we af dat de werkgevers en uitzendbureaus hun werknemers hierop wijzen.

- + In Neder-Betuwe controleert de gemeente regelmatig huisvesting en arbeidsomstandigheden van arbeidsmigranten. Ook om mensenhandel op het spoor te komen.
- + In overleg met werkgevers wordt gezocht naar goede woonomstandigheden voor arbeidsmigranten

4.2 Duurzame bedrijven en duurzame bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen in Neder-Betuwe zijn een visitekaartje van de gemeente. Het zijn de plaatsen waar geld verdiend wordt, ondernemers elkaar ontmoeten en banen worden gecreëerd, maar ook plaatsen waar inwoners de hele dag verblijven om te werken. De ChristenUnie zet zich in voor veilige en aantrekkelijke bedrijventerreinen.

- + In Neder-Betuwe zetten we op tijd in op revitalisering van bedrijventerreinen om tegemoet te komen aan veranderende behoeftes van bedrijven aan ruimte.
- + Bedrijventerreinen moeten klimaatneutraal worden ingericht.
- + Faciliteren voor goede bereikbaarheid van de bedrijven per OV en fiets.
- + Bedrijventerreinen aantrekkelijker maken door groene ruimtes toe te voegen zodat er gesport en gewandeld kan worden in de pauzes en avonduren.
- + De ChristenUnie wil dat de gemeente samen met de ondernemers inzet op energiebesparing bij bedrijven en opwekking van duurzame energie.
- + De gemeente stimuleert de communicatie over het realiseren van een circulaire economie door het organiseren van ondernemerskringen die zich richten op het besparen van grondstoffen, energie en het gebruik maken van elkaars warmte of energie.
- + De ChristenUnie vindt het belangrijk dat bij de initiatieven die er zijn of ontstaan voor het opwekken van duurzame energie dat de ontwikkeling daarvan gebeurt met lokale partijen en dat de inwoners van Neder-Betuwe maximaal profiteren van de duurzaam opgewekte energie.
- + Elektrische auto's worden steeds meer de standaard. Dit betekent dat er voldoende openbare laadpalen komen in de dorpskernen en op de industrieterreinen.

4.3 Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme zijn een belangrijke katalysator voor de economische groei en de toename van arbeidsplaatsen binnen onze gemeente. De ChristenUnie vindt dat het gemeentebestuur het initiatief moet blijven nemen om de economische kansen van recreatie en toerisme om te zetten in resultaat.

- ⊕ Samen met recreatie- en toeristische ondernemers maakt de gemeente een plan met als doel het stimuleren en uitbreiden van verblijfsrecreatie in en rond Neder-Betuwe.
- ⊕ De gemeente zet in op goede en veilige fietsroutes.
- ⊕ Inzet op gebiedspromotie (gemeente Neder-Betuwe, dorp of gebied), samen met inwoners en lokale ondernemers.
- ⊕ Het initiatief voor de ontwikkeling van een toeristisch-recreatief gebied rond de Havenkade in Ochten ligt bij de provincie en de markt. Wellicht zijn er verbindingen te leggen tussen marktpartijen en maatschappelijke organisaties. De bestaande ruimte moet beschikbaar blijven voor activiteiten van maatschappelijke organisaties en kerken.

4.4 Winkelgebieden

De detailhandel verandert van aard en structuur. Hierop moeten we de komende periode inspelen. De ChristenUnie let hierbij op de leefbaarheid van de kernen en op sociale veiligheid in en rond winkelgebieden.

- ⊕ De ChristenUnie zet zich in voor optimaal onderhoud en de uitstraling van de openbare ruimte nabij de winkellocaties.
- ⊕ Toegankelijkheid voor mensen met een beperking is een belangrijk punt van aandacht hierbij.
- ⊕ Kleine winkelcentra zijn erg belangrijk voor de leefbaarheid en sociale contacten.
- ⊕ Focus van de gemeente op realisatie van de winkelcentra in Ochten en Opheusden.

4.5 Gezonde Agrarische sector

Voedsel is een geschenk van God aan mensen. Boeren en tuinders werken aan goed en gezond voedsel en hebben een nauwe verbondenheid met de schepping. De ChristenUnie is trots op onze agrarische sectoren heeft hart voor boeren en tuinders.

De agrarische sector is al eeuwenlang een bepalende sector in onze gemeente. De ChristenUnie vindt dat dit zo moet blijven vanwege de economische waarde, het behoud van de identiteit en het onderhoud van het landschap. De laanboomteelt in onze gemeente heeft een belangrijke economische Positie. Het ABC in Opheusden is voor deze sector een uitbreidingsgebied.

- ⊕ Agrarische bedrijven krijgen ruimte voor een moderne bedrijfsvoering door schaalvergroting als dit een bijdrage levert aan de duurzaamheid, milieu en landschap.
- ⊕ Agrarische bedrijven krijgen ruimhartig de mogelijkheid nevenactiviteiten uit te voeren (zoals landschapsonderhoud, toerisme), zolang dit niet ten koste gaat de kwaliteit van het buitengebied.
- ⊕ De gemeente zorgt voor een goede ontsluiting van het ABC (randweg Opheusden).

4.6 Transport, Logistiek en wegen

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is nodig voor een sterke economie. Mobiliteit is in ontwikkeling vanwege digitale innovatie in het verkeer, de opkomst van elektrische vervoersmiddelen en de toename van het aantal auto's op de weg.

De ChristenUnie kiest voor verdere verduurzaming van de bestaande infrastructuur en het beter met elkaar verbinden van de verschillende verkeerssoorten.

- ⊕ Samenwerking met de provincies Gelderland en Utrecht en aanliggende gemeenten om de fileproblemen rond de Rijnbrug voor korte en lange termijn op te lossen.
- ⊕ Het bevorderen van voldoende mogelijkheden voor het opladen van elektrische voertuigen.
- ⊕ Goede bereikbaarheid voor hulpdiensten moet ten alle tijden gegarandeerd zijn, ook voor kleine kernen.
- ⊕ Waar mogelijk worden combinaties met het doelgroepenvervoer gezocht (regiotaxi's, scholierenvervoer, WMO-vervoer).
- ⊕ De kwaliteit van de wegen moet op peil gehouden worden en het verbeteren van de verkeersveiligheid heeft prioriteit. Hier moet niet op bezuinigd worden.
- ⊕ In samenwerking met provincie en vervoerders moet een goed openbaar vervoersnet in stand gehouden worden (denk aan de spoorverbinding Tiel-Arnhem). Zo mogelijk ook naar de kleinere kernen.
- ⊕ Realisatie van de Randweg Opheusden en de Rondweg Ochten is noodzakelijk om de toenemende verkeersstromen in de nabije toekomst in goede kanalen te leiden.
- ⊕ Barrières voor voetgangers moeten verdwijnen, te beginnen bij basisscholen, winkelcentra, zorgvoorzieningen en andere belangrijke ontmoetingsplekken en de looproutes daar naar toe.
- ⊕ Klompenpaden en wandelpaden van en naar openbare voorzieningen wil de ChristenUnie voorzien van voldoende bankjes, zodat ook mensen die minder goed ter been zijn, geregeld kunnen rusten of elkaar ontmoeten.
- ⊕ De gemeente gaat bij nieuwbouw of herstructurering van wijken uit van het fietsverkeer en richt wijken fiets- en kindvriendelijk in.
- ⊕ Bij winkelcentra komen genoeg fietsenrekken zodat fietsen veilig en gebruiksvriendelijk kunnen worden gestald.
- ⊕ De gemeente spant zich in om de treinverbinding Tiel-Arnhem te behouden.
- ⊕ Zoveel mogelijk benzinestations in Neder-Betuwe moeten een mogelijkheid krijgen voor het snelladen van auto's. Ook verkennen we de mogelijkheid dit te realiseren op parkeerterreinen van supermarkten en winkelcentra.

Hoofdstuk 5 - Sociaal Domein

Wat telt écht voor de ChristenUnie?

Eén van de kenmerken van de samenleving van nu is dat bijna iedereen deel uit maakt van een of meerdere netwerken van mensen, zoals gezinnen, klassen in scholen, vriendengroepen, verenigingen, geloofsgemeenschappen, de straat en de buurt, online netwerken en sociale media. Tegelijk is er sprake van individualisme en van eenzaamheid en zijn er mensen die niet mee kunnen komen. De coronacrisis heeft dit nog versterkt. Maar er ontstonden in die periode juist ook mooie initiatieven waarin mensen naar elkaar omzagen. Er is kracht in de samenleving. De ChristenUnie blijft daarom inzetten op een participatiesamenleving; het is belangrijk dat mensen elkaar als het kan helpen en voor elkaar zorgen. Tegelijk moet de gemeente zorgen voor passende ondersteuning en hulp aan mensen, die het niet op eigen kracht redden. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we in Neder-Betuwe extra gaan investeren in preventie en vroeg signalering. Voorkomen is beter dan genezen. De decentralisaties liggen inmiddels ruim 5 jaar achter ons. De ChristenUnie pleit ervoor de (laatste) financiële schotten weg te halen en écht over de systeemwereld van de gemeente heen te kijken naar de leefwereld van mensen.

Uitgangspunt van de ChristenUnie is dat elk mens waardevol is en dat die waarde niet afhangt van prestaties, gezondheid, seksuele geaardheid, afkomst, leeftijd enz. Al het leven, in gaafheid en gebrokenheid, verdient het om tot ontplooiing te komen, te participeren, om te worden beschermd en om zorg te ontvangen als dat nodig is.

5.1 Zorg

Volksgezondheid

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Een gezonde leefstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie kunnen we er voor zorgen dat mensen (langer) gezond blijven. Wij willen dat jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien.

- + De gemeente maakt werk van gezonde voeding, geen alcohol, niet roken en voldoende beweging b.v. door middel van het programma JOGG: Jongeren op gezond gewicht.
- + De gemeente formuleert een concreet gezondheidsbeleid, gebaseerd op data die bij de GGD voorhanden zijn over de gezondheid en ziektelast van de inwoners. In dat beleid worden inwoners, deskundigen in het sociaal domein, huisartsen, maar ook scholen en sportverenigingen betrokken bij de uitvoering.

Zorg voor inwoners in kwetsbare situaties

De ChristenUnie is groot voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd. Zorg op een menselijke schaal, bereikbaar en met een menselijk gezicht.

In toenemende mate wordt er een beroep gedaan op hulpverlening binnen de kerken. Kerken pakken steeds vaker maatschappelijke taken op. Deze constructieve rol en toegevoegde waarde vragen, om wederzijds respect en om versterking van de contacten tussen overheid en kerken (diaconieën). Als ChristenUnie erkennen we dat de kerk een andere roeping heeft dan de overheid. En dat kerk en overheid elkaar vanuit die andere roeping, die je gescheiden moet houden, kunnen versterken. De gemeente moet vol inzetten op het weghalen van de schotten tussen hulp, zorg en participatie en het voorkomen en verminderen van bureaucratie. Bij aanvragen van inwoners voor ondersteuning Betreft de gemeente ook de sociale omgeving van de aanvrager.

- + Als zorg niet via een Zorg-in-natura (ZIN) contract geleverd kan worden dan is een persoonsgebonden budget (pgb) een instrument om toch passende zorg onder regie van de zorgvrager aan te vragen. De ChristenUnie wil het dat pgb-gebruik mogelijk blijft en dat

inwoners die mogelijkheid kennen. Zo hebben zorgvragers altijd de mogelijkheid om identiteitsgebonden in te kopen.

- + Er is structureel overleg tussen kerken (diaconieën) en de gemeente om kerken een volwaardige plaats te geven in de sociale structuur van de dorpen in onze gemeente.
- + Een eigen bijdrage voor zorg/ondersteuning mag nooit leiden tot zorgmijding.
- + De ChristenUnie wil meer hergebruik en delen van (zorg-)middelen.
- + De gemeente werkt in overleg met onderwijs, bibliotheken aan de aanpak van laaggeletterdheid.

Mantelzorgers

Dagbesteding en respijtzorg zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom zet de ChristenUnie in op respijtzorg, waardering van de mantelzorger en het proactief benaderen van mensen die, soms zonder dat ze het zelf weten, mantelzorger zijn geworden.

- + De gemeente ontwikkelt een ruim aanbod in mantelzorgondersteuning, waaronder een respijtvoorziening.
- + De ChristenUnie wil specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers. Zeker als zij zorgtaken moeten combineren met school of studie.
- + De gemeente zorgt voor goede coördinatie van informele zorg.
- + In onze gemeente minimaliseren we regels en drempels bij het aanvragen van een mantelzorgwoning.

Vrijwilligers

Onze gemeente kent vele vrijwilligers en de ChristenUnie is trots op al het werk dat zij verzetten. Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde voor onze samenleving. Daarom wil de ChristenUnie dat onze gemeente vrijwilligerswerk faciliteert en het vrijwilligers en organisaties/verenigingen niet moeilijker maakt door extra regels of beperkingen.

- + Vrijwilligers kunnen, indien nodig, een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verkrijgen.
- + De gemeente faciliteert de coördinatie en koppeling van vrijwilligers via Welzijn Rivierstroom.
- + De ChristenUnie wil dat onze gemeente de mogelijkheid biedt van een vrijwilligersverzekering.
- + De gemeente stimuleert vrijwilligerswerk naast het ontvangen van een uitkering.

Iedereen telt mee en doet mee

Met het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap is een inclusieve samenleving dichterbij gekomen. Maar de ChristenUnie wil verder. Mensen met een beperking moeten op alle fronten mee kunnen doen.

- + De gemeente zorgt dat haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners en ook digitaal moet de gemeente bereikbaar zijn voor mensen met een beperking.
- + De openbare ruimte en het openbaar vervoer wordt op zo'n manier ingericht dat mensen met een beperking zich thuis voelen in Neder-Betuwe en zich er zelfstandig kunnen redden.
- + Onze gemeente zorgt ervoor dat (gemeentelijke) evenementen toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking.
- + De gemeente zoekt actief naar mogelijkheden om kinderen met een beperking te laten sporten.
- + Stembureaus zijn voor iedereen toegankelijk.

Langer zelfstandig

Steeds meer mensen met een zorgvraag wonen langer thuis. Woningen moeten dus geschikt zijn voor ouderen en mensen met een beperking. De ChristenUnie vindt dat de gemeente daarin, samen met woningeigenaren en woningcoöperaties een grote verantwoordelijkheid heeft.

Niet alleen woningen maar ook de openbare ruimte moet toegankelijk en veilig zijn en uitnodigen tot

ontmoeting en activiteiten. Juist dichtbij huis. Daarom wil de ChristenUnie het sluiten en centreren van voorzieningen zoveel mogelijk voorkomen.

- + Woningeigenaren krijgen voorlichting over het levensloopbestendig maken van hun woning.
- + Er komen afspraken met woningcorporaties om woningen geschikt te maken voor bewoners die zware zorg nodig hebben.
- + Er zijn voldoende aangepaste zorgwoningen, ook voor de groep jongvolwassenen met een psychiatrische achtergrond.
- + De openbare ruimte moet veilig en toegankelijk zijn en ruimte bieden voor ontmoeting.
- + De ChristenUnie wil ruimte willen geven aan woonzorginitiatieven waarbij inwoners elkaar ondersteunen in de verschillende levensfasen.

Ouderen

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Ze hebben bijgedragen aan het functioneren van de samenleving zoals die nu is. Ouderen verdienen aandacht en steun, juist in deze tijd. Veel ouderen functioneren prima en weten lang hun weg zelfstandig of met zelf georganiseerde hulp of netwerken te vinden. Maar vaak ontstaat door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderde mobiliteit. Eenzaamheid wordt zo een steeds groter risico. De ChristenUnie heeft hier oog voor en zet zich in om eenzaamheid te bestrijden.

- + De gemeente spant zich in om de dorpshuizen zoveel als mogelijk open te houden. Bijvoorbeeld door zelfbeheer of met vrijwilligers.
- + Sport en bewegen voor ouderen is/wordt een speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid.
- + Neder-Betuwe wordt een dementievriendelijke gemeente. Door dementie in de samenleving bespreekbaar te maken en de juiste zorg en ondersteuning te bieden aan mensen met dementie en hun mantelzorgers.
- + De website van onze gemeente is 'ouderenproof'. Er is een actuele sociale kaart beschikbaar.
- + Samen met de bibliotheek wordt een cursus aangeboden om ouderen zo nodig meer digitaalvaardig te maken.

Zorg voor vluchtelingen/statushouders

De gemeente heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om goede opvang en huisvesting van vluchtelingen en statushouders. Wanneer er een beroep op de gemeente wordt gedaan spant deze zich daarvoor in. Mensen die huis en haard hebben verlaten, moeten een veilig onderkomen krijgen. We zijn ons er van bewust dat het draagvlak hiervoor soms kwetsbaar is. Toch vindt de ChristenUnie de manier waarop we in Neder-Betuwe met vluchtelingen omgaan, een vraagstuk van de hele samenleving.

De gemeente moet de taakstelling voor huisvesting van statushouders halen, maar bewaakt ook dat dit niet tot verdringing op de huizenmarkt leidt.

Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk deel kunnen nemen aan (vrijwilligers)werk en participeren in verenigingen. Mogelijkheden om actief kennis te maken met en deel te nemen aan de maatschappij helpen nieuwkomers bij hun integratie. Initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden, verdienen aanmoediging en ondersteuning. Belangrijk is tegelijk dat nieuwkomers leren dat de Nederlandse normen en waarden in Neder-Betuwe leidend zijn.

- + De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid voor het, verspreid over de dorpen, huisvesten van statushouders
- + Activiteiten vanuit de samenleving, zoals maatjes-/buddyprojecten die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen worden omarmd.
- + De gemeente schakelt het bedrijfsleven in en daagt hen uit statushouders in dienst te nemen.

5.2 Gezin en jeugd

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De gemeente moet daarom inzetten op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. De ChristenUnie wil dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis onderwijs en zorg kunnen krijgen, óók zij die extra ondersteuning nodig hebben. In Neder-Betuwe is er Onderwijs en ondersteuning die past bij de cultuur, identiteit en achtergrond van het gezin.

Ondersteuning van kinderen en jongeren

Stabiele, sterke en liefdevolle gezinnen vormen de veilige basis voor gelukkige kinderen die zich goed ontwikkelen. De ChristenUnie wil dat stellen met kinderen handvatten aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap. Zo moet de geboortezorg niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. Een kind is het beste af als de ouders het samen goed hebben, daarom wil de ChristenUnie dat de gemeente ouders ondersteunt door ouderschapscursussen via consultatiebureaus aan te bieden.

In de huidige cultuur zijn de verwachtingen van relaties hoog en tegelijkertijd is trouw in relaties niet vanzelfsprekend. De afgelopen decennia is het aantal echtscheidingen en verbroken relaties fors toegenomen. Voor kinderen is de echtscheiding van hun ouders vaak bijzonder ingrijpend. Steeds meer raken we hiervan doordrongen, zeker als we de verhalen horen over pijnlijke vechtscheidingen. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen is nodig omdat daarmee kinderen in hun kwetsbare positie worden beschermd en veel relatieleed voor ouders wordt voorkomen.

- + Ouderschapscursussen en informatie over relatieondersteuning moeten laagdrempelig beschikbaar zijn;

Jeugdhulp

We zien een maatschappelijke ontwikkeling waarbij ouders steeds vaker een beroep doen op jeugdhulp. Ouders willen dat hun kinderen het beter hebben dan zij het gehad hebben.

De ChristenUnie pleit verder voor preventie en vroeg signalering, want jongeren en hun ouders zijn erbij gebaat als op het juiste moment de juiste zorg beschikbaar is. Zo licht of zo zwaar als nodig is. Hiervoor is het nodig dat de zorgvrager, het gezin, samen met de omgeving en professionals één plan maakt.

- + De scholen in Neder-Betuwe moeten in staat gesteld worden hun pedagogisch klimaat zo vorm te geven dat kinderen en jongeren niet uitvallen. Daar waar dat toch dreigt is het nodig dat er een goede link is tussen jeugd scholen, jeugdzorg en gemeente.
- + Praktijkondersteuner huisarts: We zetten een professional in om jeugdigen met lichte psychosociale problematiek ondersteuning te geven.
- + Afbouw residentiële jeugdzorg: Kinderen hebben fundamenteel recht om op te groeien in een gezin. Soms kan dat niet, dan zoeken we een pleeggezin, zo nodig bieden we maatwerk of kijken we of een pleeggezin een oplossing is.

In het hulpverleningstraject willen we de eigen kracht en de netwerken van gezinnen inzetten en versterken. Jeugdzorg moet beschikbaar zijn voor alle kinderen en ouders die echt ondersteuning nodig hebben. Het spreekt voor zich dat het Rijk daarvoor voldoende adequate middelen beschikbaar stelt!

Om snel hulp te kunnen aanbieden is het belangrijk om de zorg dichtbij plekken te organiseren waar kinderen verblijven. Vanwege leerplicht is het schoolgebouw en/of het onderwijs vindplaats (en handelingsplaats) van ondersteuning. Ook willen wij passend onderwijs en jeugdzorg zoveel als mogelijk ontschotten.

- ⊕ De ChristenUnie wil extra investeren in pleeggezinnen, gezinshuizen en steungezinnen om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen en zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen.
- ⊕ Ouders/gezinnen worden actief gewezen op de mogelijkheid om via een PGB identiteitsgebonden of specialistische zorg in te kunnen kopen als de gemeente deze zorg zelf niet heeft ingekocht.
- ⊕ De gemeente zorgt, samen met de zorgpartners, voor continuïteit van zorg en ondersteuning als jongeren in de jeugdzorg 18 jaar worden.
- ⊕ Multi-probleemgezinnen zijn gebaat bij een integrale aanpak waarin betrokken hulpverleningsinstanties nauw samenwerken en daarbij is de aanpak van één gezin, één plan, één coördinator belangrijk.
- ⊕ Inkoop van jeugdhulp gebeurt niet alleen op prijs, maar vooral op kwaliteit;
- ⊕ Neder-Betuwe werkt nauw samen met Veilig Thuis.
- ⊕ De gemeente biedt tienermoeders ondersteuning, zorg en begeleiding.

5.3 Meedoen op de arbeidsmarkt

Het hebben van werk is belangrijk. Ons werk is de plek waar talent en verantwoordelijkheid tot hun recht komen. Veel mensen hebben de afgelopen tijd (corona periode) een beroep moeten doen op de steunmaatregelen van het rijk. Mensen met een eigen zaak of ZZP-ers. Het is belangrijk dat zij hun beroep weer op kunnen pakken en uit hun bedrijf weer een inkomen kunnen halen.

Het is goed dat er regelingen zijn om deel te kunnen blijven nemen aan de lokale samenleving, en om een fatsoenlijk inkomen te hebben. Er zijn daarnaast teveel mensen die ondanks een baan dicht bij of onder de armoedegrens leven. Ook het langdurig gebruik maken van regelingen maakt dat mensen steeds verder wegzakken in structurele armoede. Dit willen we niet laten gebeuren.

Bijstandsbeleid

We leven in één van de rijkste landen ter wereld maar ook in Nederland is armoede en lukt het niet iedereen het hoofd boven water te houden. De ChristenUnie vindt dat niemand in Neder-Betuwe aan zijn of haar lot mag worden overgelaten.

Dit vraagt niet alleen om een goede manier van omgaan met de sociale zekerheid maar vooral om het scheppen van randvoorwaarden waarbinnen mensen zelf aan perspectief kunnen werken.

- ⊕ De ChristenUnie in Neder-Betuwe zet zich in voor een bijstandsbeleid vanuit vertrouwen en de menselijke maat waar mensen een fatsoenlijk inkomen hebben en zelf regie houden over hun leven.
- ⊕ De ChristenUnie zet zich in voor positief bijstandsbeleid waarin mensen niet gezien worden als een kostenpost, maar ondersteund worden om een bijdrage te leveren aan de buurt en gemeente waar ze wonen. De gemeente is daarin een betrouwbare partner die met vertrouwen in mensen, uitgaat van mogelijkheden van inwoners en daarin niet de regels leidend laat zijn. Dit kan door bijvoorbeeld te werken aan vormen van regelarme bijstand.
- ⊕ Solidariteit komt van twee kanten. Dit betekent dat er rechten zijn maar ook plichten. De gemeente staat daarin dicht bij haar inwoners en helpt bij het herstellen van een fout. We bestempelen mensen niet zomaar als fraudeur. Wanneer mensen bewust misbruik maken van regelingen, fraude plegen of niet willen werken, stellen we duidelijk een grens.
- ⊕ In Neder-Betuwe zijn we alert op arbeidsdiscriminatie op welke grond dan ook. De gemeente zelf moet ook oog hebben voor ongelijkheid in eigen beleid.
- ⊕ Het ontvangen van ondersteuning van anderen (giften) moet tot een bepaald maximum mogelijk worden naast het ontvangen van bijstand.

Armoede en preventie

In Neder-Betuwe groeien te veel kinderen in armoede op. Veelzeggend is dat 60 procent van deze arme kinderen, werkende ouders heeft. De ChristenUnie wil armoede bestrijden. Armoede leidt vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en armoede levert veel stress op.

Armoederegelingen zijn bedoeld om mensen en gezinnen te helpen. De ChristenUnie wil dat gezinnen optimaal gebruik kunnen maken van de regelingen. Om geldstress te voorkomen wil de ChristenUnie dat de gemeente voor schulden een gezinsaanpak hanteert.

- + Er moet doelgerichte en laagdrempelige voorlichting over geld en budgetbeheer aangeboden worden b.v. op de spreekuren bij de kernpunten.
- + De gemeente spreekt met woningcorporaties en energieleveranciers af dat zij betalingsachterstanden tijdig melden.
- + Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid kosten geld. De gemeente zorgt dat ook de minima in Neder-Betuwe mee kunnen doen en profiteren van een lagere energierekening.
- + De gemeente kijkt ook kritisch naar het eigen gedrag als schuldeiser.
- + Voor mensen met een laag inkomen is een collectieve zorgverzekering beschikbaar. De collectieve zorgverzekering is ook beschikbaar voor minima.
- + De toegang tot preventief budgetbeheer voor kwetsbare groepen is zo laagdrempelig mogelijk ingericht.
- + O.a. scholen en sportverenigingen wordt gevraagd alert te zijn op signalen van armoede bij kinderen en deze te melden bij de kernpunten.
- + Bij regelingen voor minima moet de gemeente rekening houden met de groep die qua inkomen net boven de bijstandsnorm zit.
- + Het kindpakket wordt voluit benut om kinderen de kans te geven mee te doen in hun sociale omgeving.

Schulden

Om te voorkomen dat voor zowel mensen zelf, als ook voor schuldeisers en de samenleving de gevolgen van schulden zich in rap tempo opstapelen, vindt de ChristenUnie dat de gemeente snelle en toegankelijke schuldhelpverlening moet bieden. De gemeente Neder-Betuwe vermijdt ingewikkelde bureaucratie.

In de situatie waarbij mensen wel willen betalen, maar niet kunnen betalen, willen we dat de gemeente Neder-Betuwe sociaal gaat incasseren. Bij het ontstaan van betalingsachterstanden kijkt de gemeente naar de situatie van de persoon. Maatwerk dus.

We gaan altijd uit van vertrouwen en de gemeente moet hulp bieden bij het herstellen van een fout of bij het organiseren van een betalingsregeling. Dit geldt voor alle gemeentelijke afdelingen.

- + Eén schuldenaar, één regisseur.
- + Na aanmelding moet iemand binnen twee weken bij de schuldhelpverlening terecht kunnen. De ChristenUnie zet in op kortere schuldhelptrajecten met goede begeleiding, zodat mensen sneller zicht hebben op een schone lei.
- + In Neder-Betuwe werken we met incassobureaus en deurwaarders die aangesloten zijn bij het landelijk keurmerk m.b.t. sociaal incasseren.
- + Daar waar mogelijk betrekken we werkgevers, die te maken hebben met werknemers in schulden, en bekijken we of ze hun werknemer daarin kunnen ondersteunen.
- + De gemeente maakt ook werk van de ondersteuning van ondernemers en ZZP-ers met schulden, door ook voor hen schuldhelp te realiseren en ruimhartige bbz-kredieten aan te bieden.
- + Onze gemeente sluit aan bij landelijke initiatieven om schulden te voorkomen. Denk aan SchuldenLabNL en SchuldHulpMaatje.
- + De gemeente maakt als regisseur concrete afspraken met deze partners om de hulp te stroomlijnen en biedt daarin ondersteuning aan.

Hoofdstuk 6 - Onderwijs, Sport en Welzijn

Wat telt écht voor de ChristenUnie?

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. Kernbegrippen voor goed onderwijs zijn keuzevrijheid, vertrouwen, verantwoordelijkheid en professionaliteit. Dit goede onderwijs willen we als lokale ChristenUnie ondersteunen waar dat binnen onze mogelijkheden ligt. De ChristenUnie is voor de vrijheid van onderwijs. En alle onderwijs is bijzonder. Dit houdt in dat ouders, vanuit hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, kunnen kiezen voor een school die aansluit bij de eigen waarden, identiteit en idealen en dat onze gemeente de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden respecteert. Ouders behouden in Neder-Betuwe de vrijheid van schoolkeuze.

6.1 Onderwijs

De scholen in Neder-Betuwe zijn niet van de gemeente, maar van de samenleving. De gemeente en het onderwijs delen wel de maatschappelijke opdracht om kinderen en jongeren zich optimaal te laten ontwikkelen. In Neder-Betuwe biedt het onderwijs gelijke kansen voor alle leerlingen, onafhankelijk in welk dorp de school staat of van de financiële situatie van ouders.

De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Zij geven uitvoering aan het bieden van inclusief onderwijs aan alle kinderen. Het is daarbij belangrijk dat het onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd zijn en dat gezamenlijk datgene georganiseerd wordt wat voor leerlingen nodig is om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

- + Voor het versterken van preventie en vroegsignalering werkt de gemeente zoveel mogelijk samen met professionals in het onderwijs en in de vroeg- en voorschoolse voorzieningen.

Kleine scholen zijn vaak scholen die sterk geworteld zijn in hun omgeving. De ChristenUnie heeft zich zowel landelijk als op lokaal niveau ingezet voor kleine scholen. Dat blijft de ChristenUnie in de komende tijd doen.

Er is een sterke tendens in de samenleving om kinderen eerder te laten beginnen met leren. De ChristenUnie vindt dat dit een keuze is van ouders zelf. In het geval er sprake is van (taal)achterstanden wijzen consultatiebureaus ouders actief op de mogelijkheden van Vroeg- en voorschoolse voorzieningen.

- + Het is belangrijk dat ouders van deze mogelijkheden gebruik maken en dat, als zij daar de middelen niet voor hebben, deelname door de gemeente wordt bekostigd.

Helaas ontstaan er regelmatig problemen bij de overgang van kinderen en jongeren van de ene naar de andere vorm van onderwijs. Om die reden stimuleert de gemeente, met oog en waardering voor de eigenheid en identiteit van scholen, samenwerking tussen voor- en voerschoolse voorzieningen en het onderwijs, maar ook de samenwerking tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs en het onderwijs dat daarop volgt.

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat onderwijs, overheid en arbeidsmarkt in Neder-Betuwe meer gaan samenwerken. Dat kan door actief de samenwerking te zoeken, bijvoorbeeld door aan te haken bij groepen die dit al doen, zoals ondernemersverenigingen, een lokaal netwerk, maar bijvoorbeeld ook door in haar aanbesteding te stimuleren dat plaatselijke aannemers stageplekken beschikbaar stellen.

Kinderen en jongeren moeten naar school. De gemeente zet daarom maximaal in op het voorkomen van schooluitval in samenwerking met de schoolbesturen en de jeugdzorg. d

- ⊕ De ChristenUnie wil dat de gemeente binnen de arbeidsmarktregio inzet op een goede aansluiting van het onderwijs, overheid en het bedrijfsleven in Neder-Betuwe. Hierbij vooral aandacht voor arbeidsmarktrelevante vmbo- en mbo-opleidingen.
- ⊕ De ChristenUnie vindt dat de gemeente stageplaatsen beschikbaar moet stellen voor de jongeren uit de eigen gemeente. We vragen vooral aandacht voor stages van (v)mbo-leerlingen.
- ⊕ Er komt extra begeleiding vanuit het wijkteam in samenwerking met het onderwijs voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie niet of weinig naar school gaan.
- ⊕ De ChristenUnie wil dat de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt voor haar deel t.a.v. de onderwijshuisvesting, waarbij ontwikkeling en vernieuwing van onderwijs wordt gestimuleerd er aandacht is voor duurzaamheid en een goed binnenklimaat.
- ⊕ Binnen de gemeente is de uitvoering van het onderwijshuisvestingsplan een belangrijke prioriteit.
- ⊕ De ChristenUnie ziet voor de gemeente een stimulerende rol, en waar nodig faciliterend, om projecten te ondersteunen op het vlak van:
 - het bevorderen van leesvaardigheid, bijvoorbeeld door ondersteuning van leesclubs en taal- en leesstimuleringsprogramma's.
 - het voorkomen van pesten.
- ⊕ De ChristenUnie vindt het belangrijk de lokale middelen, die voor jeugdzorg en onderwijs bestemd zijn, zo beschikbaar te stellen dat de scholen er die investeringen mee kunnen doen die de ontwikkeling van de leerlingen optimaal ten goede komen (meedenkende en faciliterende gemeente).

6.2 Sport

Bij sporten staat plezier voorop. Daarom kiest de ChristenUnie voor een toegankelijke sportwereld waarin iedereen kan meedoen. We stimuleren de breedtesport in Neder-Betuwe. Jong, oud, mindervalide, arm, getalenteerd of gewoon gezellig met elkaar; voor iedereen moet sport beschikbaar zijn. Sport brengt mensen in beweging. Sport stimuleert lichaam en geest tot optimale prestaties en bevordert een gezonde en vitale samenleving. Daarom is het nodig om ook voor de toekomst voldoende sportfaciliteiten te hebben; van openbare beweegplekken tot sportparken en sportaccommodaties. Sport breng ook mensen samen. Sportverenigingen fungeren vaak als cement in de samenleving en verdienen steun, zeker nu deze door de coronacrisis grote klappen hebben gehad. Het is goed voor kinderen dat ze leren dat bewegen leuk is, dat ze leren om doelen te stellen en samen te werken in een team. Daarom willen we dat sport toegankelijk is voor iedereen, in het bijzonder voor de jeugd, zonder fysieke drempels. Het is van groot belang dat alle kinderen kunnen sporten. Ook de kinderen uit een gezin met een kleinere portemonnee.

Sport dichtbij

Het stimuleren van minima, ouderen, mensen met een beperking en mensen die nog niet sporten om meer te gaan bewegen staat hoog in het vaandel bij de ChristenUnie. De ChristenUnie pleit voor open sportclubs met een sterke verbinding tussen het sociale en het gezondheidsdomein.

Ook de verschillende fiets- en wandelroutes en veilige 'klompenpaden' uit tot bewegen en meedoen.

- ⊕ Bij het plannen en bouwen van nieuwe wijken en infrastructurele projecten wil de ChristenUnie dat er plaats is voor openbare beweegplekken in de openbare ruimte.
- ⊕ Neder-Betuwe stimuleert Wijkbewoners tot het beheren van "beweegplekken" in de wijk.
- ⊕ De ChristenUnie pleit voor een buurt- of gemeentelijke sportcoach om zo de verbinding tussen sport, onderwijs en zorg te bevorderen.
- ⊕ In Neder-Betuwe zorgen we ervoor dat er ook speeltuinen zijn voor kinderen met een beperking.

Sportaccommodaties

Naast het zo beweeg-vriendelijk mogelijk inrichten van de openbare ruimte is het belangrijk dat de sportaccommodaties goed onderhouden, toegankelijk en veilig zijn.

De gemeente staat in nauw contact met de sportverenigingen en heeft de behoefte aan voorzieningen goed in beeld en maakt op basis daarvan een (financiële) jaarplanning. De gemeente probeert alle verenigingen op een eerlijke maar ook financieel passende manier de bedienen. Daarbij houdt de gemeente rekening met een goede spreiding van sportvoorzieningen over onze gemeente.

- + De gemeente stemt met verenigingen en sportkoepel af als het gaat om afspraken over een positieve sportcultuur, inclusiviteit, discriminatie en racisme, alcohol en drugs, toegankelijkheid en vrijwilligersbeleid.
- + Alle sportaccommodaties moeten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- + De gemeente ziet erop toe dat iedereen die er recht op heeft, het Jeugdfonds Sport en Cultuur weet te vinden;
- + Alcohol en sport gaan niet samen. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt ontmoedigd.

6.3 Kunst en cultuur

Kunst, cultuur en creativiteit verrijken het leven en de samenleving. Wij mensen vormen het beeld van God als creatieve Schepper.

Kunst kan confronteren, stilzetten, ontspannen, wakker schudden en verbinden. Kunst bepaalt ons ook bij de manier waarop wij als mensen het beeld zijn van God als creatieve Schepper.

In onze culturele instellingen werken professionals en amateurs samen aan het mooier maken van de samenleving in Neder-Betuwe. Kunst en cultuur zijn eerst en vooral van en voor de samenleving. De overheid vervult een belangrijke rol als subsidieverstrekker, opdrachtgever en hoeder van ons culturele klimaat en erfgoed.

Bibliotheken en overige culturele accommodaties

Voor veel inwoners van Neder-Betuwe is de bibliotheek de toegang tot boeken, informatie, een cursus en ontmoeting. Ook is de bibliotheek belangrijk als aanvulling op het leesonderwijs voor kinderen, laaggeletterden en nieuwkomers.

- + Gebouwen worden zoveel mogelijk multifunctioneel benut; Om het gebruik te optimaliseren, maar ook om dwarsverbanden tussen (brede) scholen, verenigingen, kinderopvang, bibliotheken en muziekscholen, zorginstellingen, etc., te vinden en te versterken.
- + De nieuwbouw van het dorpshuis en de beide scholen in onze gemeente wordt deze raadsperiode gerealiseerd.

Monumenten en (kerkelijk) erfgoed

Erfgoed en monumenten zijn beeldbepalende elementen in steden, dorpen en wijken. Het zijn bakens in een veranderende wereld en brengen herinneringen met zich mee. Goed onderhoud en beheer van erfgoed en monumenten vinden we belangrijk en we kijken daarbij ook naar nieuwe invullingen van oude gebouwen. Kerken zijn als religieus erfgoed beeldbepalend in steden en dorpen. Kerken bieden een plek voor erediensten en bezinning.

- + De gemeente stelt een eigen monumentenbeleid op. Locaties en gebouwen van historische of bijzondere waarden zijn benoemd. Er worden faciliteiten geboden om deze gebouwen en locaties in stand te houden.

Hoofdstuk 7 - Financiën

Wat telt écht voor de ChristenUnie?

Van de gemeente verwachten wij dat zij een betrouwbare, goede rentmeester is van de beschikbare middelen. Het gaat om gemeenschapsgelden, die hetzij via de afdracht van de Rijksoverheid, hetzij via de gemeentelijke belastingen zoals de Onroerende Zaak Belasting (ozb), door onze inwoners zijn opgebracht.

7.1 Financiën

In de afgelopen jaren is het takenpakket van alle gemeenten flink uitgebreid. Hierbij zijn de financiële risico's toegenomen. De beleidsvrijheid is beperkt en door bezuinigingen van de Rijksoverheid op de uitkering uit het Gemeentefonds ligt er een grote druk op het financieel beleid. Dat betekent dat, naast het uitgangspunt dat gemeenten voldoende geld van het Rijk moeten ontvangen om hun taken goed te kunnen uitvoeren, Neder-Betuwe de komende periode uitgaven en inkomsten in evenwicht moet brengen. De ChristenUnie dringt aan op efficiënt financieel beleid en het goed in beeld hebben en beheersen van risico's om toekomstige generaties niet op te zadelen met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers.

Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn altijd meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen wil de ChristenUnie de posten die te maken hebben met de nood van individuele inwoners, zorg, veiligheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen zo veel mogelijk ontzien. Uiteraard moet er voor mensen met weinig financiële draagkracht, maatwerk mogelijk zijn.

- + De gemeente heeft als doelstelling dat duurzaam en circulair wordt ingekocht. Keuzes en resultaten zijn meetbaar.
- + Misbruik van voorzieningen moet worden voorkomen en als dit wel gebeurt is een actieve aanpak nodig. Tegelijk verlangen we van onze gemeente dat deze naast mensen staat en maatwerk levert.
- + Spaarzaamheid en een behoudende financiële koers zijn leidend, dus geen risicovolle investeringen.
- + Bij gezond financieel beleid horen voldoende reserves om calamiteiten te kunnen opvangen. Structurele uitgaven moeten met structurele middelen begroot te worden en dus niet met incidentele meevallers.
- + Zorg voor elkaar en zeker voor onze kwetsbare medemensen staat voorop bij het maken van financiële en beleidsmatige afwegingen.
- + De lokale belastingdruk stijgt in principe niet meer dan de inflatiecorrectie. Daar waar mogelijk willen we de lokale belastingdruk verlichten.
- + De dienstverlening van de gemeente (heffingen en leges) is zoveel mogelijk kostendekkend.
- + De bestemmingsreserves moeten op orde zijn en goed beheerd worden.
- + De reserve Precariorechten moet een duidelijke bestemming krijgen t.b.v de leefomgeving in onze gemeente.
- + Weerstandsvermogen is op orde en risico's zijn voldoende onderkent
- + Financiële verantwoording van coronagelden en subsidies